C/2025/3988
20.8.2025

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 8 juli 2025

om Lettlands ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

(C/2025/3988)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

Allmänna överväganden

(1) I förordning (EU) 2024/1263, som trädde i kraft den 30 april 2024, anges målen för den ekonomiska styrningen som syftar till att främja sunda och hållbara offentliga finanser och en hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar, samt till att förebygga alltför stora offentliga underskott. Enligt förordningen ska rådet och kommissionen genomföra multilateral övervakning inom ramen för den europeiska planeringsterminen i enlighet med de mål och krav som anges i EUF-fördraget. Den europeiska planeringsterminen omfattar i synnerhet utformningen och övervakningen av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna. Förordningen främjar också nationellt ägarskap av finanspolitiken och betonar dess medelfristiga inriktning, i kombination med en effektivare och mer enhetlig efterlevnadskontroll. Varje medlemsstat måste till rådet och kommissionen lämna in en nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan som innehåller dess åtaganden som innehåller dess offentliga finanser, reformer och investeringar och som omfattar en period på fyra eller fem år, beroende på den nationella valperiodens längd. Nettoutgiftsbanan ([2]) i dessa planer måste överensstämma med kraven i förordningen, däribland kraven på att den offentliga skulden senast vid anpassningsperiodens slut förs in, eller hålls kvar, på en sannolikt nedåtgående bana, eller att den bibehålls på en sund nivå under 60 % av bruttonationalprodukten (BNP) och att det offentliga underskottet minskas eller hålls kvar under fördragets referensvärde på 3 % av BNP på medellång sikt. Om en medlemsstat åtar sig att genomföra ett antal relevanta reformer och investeringar i enlighet med kriterierna i förordningen får anpassningsperioden förlängas med upp till tre år.

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj/swe.

([2]) Nettoutgifter enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263: *nettoutgifter*: offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, diskretionära åtgärder på inkomstsidan, utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster från unionsfonder, nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

(2) Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([3]), genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med prioriteringarna för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken gynnar faciliteten den ekonomiska och sociala återhämtningen och driver på hållbara reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(3) Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 ([4]) (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta bidrar till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Lettland har lagt till ett nytt REPowerEU-kapitel i sin nationella plan för återhämtning och resiliens för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås.

(4) Den 30 april 2021 lämnade Lettland in sin nationella plan för återhämtning och resiliens till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i den förordningen bedömt planens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V. Den 13 juli 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan ([5]), som ändrades den 8 december 2023 enligt artikel 18.2 för att uppdatera det högsta ekonomiska bidraget för icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd samt för att inkludera REPowerEU-kapitlet ([6]). Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 om att Lettland på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmål och mål ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt måste delmål och mål för samma reform eller investering som tidigare uppnåtts förbli uppnådda.

(5) Den 21 januari 2025 antog rådet, på kommissionens rekommendation, en rekommendation om godkännande av Lettlands nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan ([7]). Planen lämnades in i enlighet med artiklarna 11 och 36.1 a i förordning (EU) 2024/1263. Den omfattar perioden 2025–2028 och beskriver en finanspolitisk anpassning över fyra år.

(6) Den 26 november 2024 antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2025 för Lettland. Samma dag antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ([8]), 2025 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Lettland inte var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2025 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningen och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet ([9]) den 13 maj 2025 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 10 mars 2025.

([3]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj/swe).

([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj/swe).

([5]) Rådets genomförandebeslut av den 13 juli 2021 om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan (ST 10157/2021).

([6]) Rådets genomförandebeslut av den 8 december 2023 om ändring av rådets genomförandebeslut av den 13 juli 2021 om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan (ST 15569/2023).

([7]) Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Lettlands nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

([8]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

([9]) Rådets rekommendation av den 13 maj 2025 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj/swe).

(7) Den 29 januari 2025 offentliggjorde kommissionen konkurrenskraftskompassen, en strategisk ram som syftar till att stärka EU:s globala konkurrenskraft under de kommande fem åren. I konkurrenskraftskompassen identifieras de tre förutsättningarna för hållbar ekonomisk tillväxt: i) innovation, ii) utfasning av fossila bränslen och konkurrenskraft, och iii) säkerhet. För att överbrygga innovationsgapet strävar EU efter att främja industriell innovation, stödja startupföretags tillväxt genom initiativ som EU:s strategi för startupföretag och expanderande företag och främja införandet av avancerad teknik som artificiell intelligens och kvantdatorteknik. I strävan efter en grönare ekonomi har kommissionen utarbetat en omfattande handlingsplan för överkomliga energipriser och en giv för en ren industri som säkerställer att övergången till ren energi förblir kostnadseffektiv, konkurrenskraftsfrämjande, särskilt för energiintensiva sektorer, samt driver på tillväxten. För att minska alltför stora beroenden och öka säkerheten har unionen åtagit sig att stärka de globala handelspartnerskapen, diversifiera leveranskedjorna och säkra tillgången till kritiska råvaror och rena energikällor. Dessa prioriteringar stöds av övergripande möjliggörande faktorer, nämligen förenkling av lagstiftningen, fördjupning av den inre marknaden, finansiering av konkurrenskraft och en spar- och investeringsunion, främjande av kompetens och arbetstillfällen av hög kvalitet samt bättre samordning av EU:s politik. Konkurrenskraftskompassen är anpassad till den europeiska planeringsterminen, vilket säkerställer att medlemsstaternas ekonomiska politik är förenlig med kommissionens strategiska mål och skapar en enhetlig strategi för ekonomisk styrning som främjar hållbar tillväxt, innovation och resiliens i hela unionen.

(8) Under 2025 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av planerna för återhämtning och resiliens är fortsatt viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. Dessa landsspecifika rekommendationer är alltjämt lika relevanta för bedömningen av de planer för återhämtning och resiliens som ändrats i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2021/241.

(9) De landsspecifika rekommendationerna för 2025 omfattar de viktigaste ekonomisk-politiska utmaningarna som inte i tillräcklig utsträckning hanteras genom åtgärder i planerna för återhämtning och resiliens, med beaktande av de relevanta utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna för 2019–2024.

(10) Den 4 juni 2025 offentliggjorde kommissionen 2025 års landsrapport för Lettland. Rapporten innehöll en bedömning av Lettlands framsteg med de relevanta landsspecifika rekommendationerna och en utvärdering av Lettlands genomförande av planen för återhämtning och resiliens. På grundval av denna analys identifierades i landsrapporten de mest akuta utmaningar som Lettland står inför. I landsrapporten bedömdes också Lettlands framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av unionens överordnade mål för 2030 om sysselsättning, kompetens och minskad fattigdom och social utestängning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

Bedömning av den årliga lägesrapporten

(11) Den 21 januari 2025 rekommenderade rådet följande maximala ökningstakter för nettoutgifter för Lettland: 5,9 % 2025, 3,6 % 2026, 2,6 % 2027 och 2,6 % 2028, vilket motsvarar de maximala kumulativa ökningstakter som med år 2023 som utgångspunkt beräknas till 15,5 % 2025, 19,7 % 2026, 23,8 % 2027 och 27,9 % 2028. Den 29 april 2025 lämnade Lettland in sin årliga lägesrapport ([10]) om efterlevnaden av de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter och genomförandet av reformer och investeringar för att hantera de största utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Den årliga lägesrapporten återspeglar också Lettlands halvårsvisa rapporter om de framsteg som gjorts för att uppfylla planen för återhämtning och resiliens i enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241.

(12) Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess konsekvenser är en existentiell utmaning för EU. Kommissionen har rekommenderat en aktivering av den nationella undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten på ett samordnat sätt till stöd för EU:s insatser för att uppnå en snabb och betydande ökning av försvarsutgifterna. Detta förslag togs emot positivt av Europeiska rådet den 6 mars 2025. På Lettlands begäran den 28 april 2025 antog rådet den 8 juli 2025, på rekommendation av kommissionen, en rekommendation som gör det möjligt för Lettland att avvika från och överskrida de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter ([11]).

([10]) De årliga lägesrapporterna för 2025 finns på följande webbplats: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sv.

([11]) Rådets rekommendation av den 8 juli 2025 om tillåtelse för Lettland att avvika från de maximala ökningstakter för nettoutgifter som rådet fastställt i enlighet med förordning (EU) 2024/1263 (Aktivering av den nationella undantagsklausulen) (EUT C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

(13) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat ([12]) minskade Lettlands offentliga underskott från 2,4 % av BNP 2023 till 1,8 % 2024, samtidigt som den offentliga skulden ökade från 44,6 % av BNP i slutet av 2023 till 46,8 % i slutet av 2024. Enligt kommissionens beräkningar motsvarar denna utveckling en ökningstakt för nettoutgifter på 4,5 % under 2024. I den årliga lägesrapporten uppskattar Lettland nettoutgiftsökningen 2024 till 3,9 %. Kommissionen uppskattar att nettoutgiftsökningen var högre än i den årliga lägesrapporten. Skillnaden mellan kommissionens beräkningar och de nationella myndigheternas uppskattning beror på att de diskretionära åtgärderna på inkomstsidan 2024 bedömdes på olika sätt ([13]). Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen ([14]), som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, neutral under 2024. Den 4 juni 2025 antog kommissionen en rapport i enlighet med artikel 126.3 i EUF-fördraget ([15]). I rapporten bedömdes Lettlands budgetläge utifrån det faktum att landets planerade offentliga underskott 2025 överskred referensvärdet på 3 % av BNP. Slutsatsen i rapporten var att underskottskriteriet bedöms vara uppfyllt, med beaktande av alla relevanta faktorer av betydelse. Mot bakgrund av denna bedömning, och efter att ha beaktat ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande enligt artikel 126.4 i EUF-fördraget, har kommissionen för närvarande inte för avsikt att i juni föreslå att ett förfarande vid alltför stora underskott inleds.

(14) Enligt den årliga lägesrapporten förväntas enligt det makroekonomiska scenario som ligger till grund för Lettlands budgetprognoser BNP i fasta priser öka med 1,2 % år 2025 och 2,1 % år 2026, och HIKP-inflationen beräknas uppgå till 2,5 % år 2025 och 2,2 % år 2026. Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas BNP i fasta priser öka med 0,5 % 2025 och 2,0 % 2026, och HIKP-inflationen ligga på 3,0 % 2025 och 1,7 % 2026.

(15) I den årliga lägesrapporten förväntas det offentliga underskottet öka till 3,1 % av BNP 2025, och den offentliga skulden i förhållande till BNP väntas öka till 49,0 % i slutet av 2025. Denna utveckling motsvarar en nettoutgiftsökning på 5,7 % 2025. Enligt kommissionens vårprognos 2025 väntas ett offentligt underskott på 3,1 % av BNP 2025. Den förväntade ökningen av underskottet 2025 beror på inkomst- och utgiftsfaktorer. Inkomsterna kan komma att påverkas negativt av minskade intäkter från inkomstskatter till följd av reformen av systemet för inkomstskatt och av minskade kapitalinkomster, främst på grund av den normalisering av lönsamheten för statsägda företag inom energi- och skogsbrukssektorerna som är följden av lägre energipriser. På utgiftssidan är höjda ersättningar till anställda, räntebetalningar och sociala transfereringar de största anledningarna till det ökade underskottet. Enligt kommissionens beräkningar motsvarar denna utveckling en nettoutgiftsökning på 5,7 % 2025. Enligt kommissionens beräkningar förväntas den finanspolitiska inriktningen, som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, vara expansiv med 1,1 % av BNP 2025. Den offentliga skulden i förhållande till BNP väntas öka till 48,6 % i slutet av 2025. Ökningen av skuldkvoten 2025 återspeglar främst stock-/flödesjusteringar och ett förväntat primärt underskott.

(16) Offentliga utgifter som uppgår till 1,8 % av BNP förväntas finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens under 2025, jämfört med 0,9 % av BNP 2024, enligt kommissionens vårprognos 2025. Utgifter som finansieras genom icke återbetalningspliktigt stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens möjliggör kvalitativa investeringar och produktivitetshöjande reformer utan att ha någon direkt inverkan på Lettlands saldo i de offentliga finanserna och skuldsättning.

(17) De offentliga försvarsutgifterna i Lettland uppgick till 2,5 % av BNP 2021, 2,4 % av BNP 2022 och 3,1 % av BNP 2023 ([16]). Enligt kommissionens vårprognos 2025 kommer försvarsutgifterna att uppgå till 3,0 % av BNP 2024 och 3,3 % av BNP 2025. Detta motsvarar en ökning med 0,8 procentenheter av BNP jämfört med 2021. Lettland

([12]) Eurostats euroindikatorer, 22.4.2025.

([13]) Vissa åtgärder på inkomstsidan klassificeras inte av kommissionen som diskretionära finanspolitiska åtgärder, t.ex. ytterligare utdelningar från statliga aktiebolag och effekten av indirekta skatteintäkter. Även om effekten av indirekta skatteintäkter inte är en diskretionär finanspolitisk åtgärd beaktas den i kommissionens prognos via de makroekonomiska effekterna. Ytterligare utdelningar från statliga aktiebolag beaktas också i kommissionens prognos, men de behandlas inte som diskretionära finanspolitiska åtgärder eftersom de inte inbegriper förändringar i den ”normala” utdelningspolicyn, t.ex. justeringar av kvoten för utdelningsbetalning.

([14]) Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Den syftar till att bedöma den ekonomiska impulsen från finanspolitiken, både den som finansieras nationellt och den som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter efter avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder.

([15]) Rapport från kommissionen utarbetad i enlighet med artikel 126.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, 4.6.2025 (COM(2025) 615 final).

([16]) Eurostat, ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog). På grund av metodologiska skillnader mellan Cofog- och Nato-definitionerna kan de utgifter som baseras på Cofog-definitionen skilja sig från de utgifter som baseras på Nato-definitionen.

uppskattar försvarsutgifterna till 3,0 % av BNP 2024 och till 3,3 % av BNP 2025. Den period då den nationella undantagsklausulen är aktiverad (2025–2028) gör det möjligt för Lettland att omprioritera de offentliga utgifterna eller öka offentliga inkomsterna så att varaktigt högre försvarsutgifter inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt.

(18) Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas nettoutgifterna i Lettland öka med 5,7 % 2025 och 10,4 % sammantaget för 2024 och 2025. På grundval av kommissionens vårprognos 2025 beräknas Lettlands nettoutgiftsökning för 2025 ligga under den rekommenderade maximala ökningstakten, både årligen och vid en samlad bedömning av 2024 och 2025.

(19) I den årliga lägesrapporten beräknas det offentliga underskottet minska till 3,0 % av BNP för 2026, och den offentliga skulden i förhållande till BNP beräknas öka till 49,5 % i slutet av 2026. I den årliga lägesrapporten beräknas det offentliga underskottet efter 2026 öka till 3,2 % av BNP 2027 och minska till 2,3 % av BNP 2029. Efter 2026 beräknas den offentliga skulden i förhållande till BNP i sin tur öka till 52,8 % 2027 och gradvis minska till 51,3 % 2029. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen väntas enligt kommissionens vårprognos 2025 det offentliga underskottet ligga kvar på 3,1 % av BNP 2026. Denna utveckling motsvarar en nettoutgiftsökning på 4,4 % 2026. Enligt kommissionens beräkningar förväntas den finanspolitiska inriktningen, som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, bli expansiv med 0,3 % av BNP 2026. Enligt kommissionens prognoser förväntas den offentliga skulden i förhållande till BNP öka till 49,3 % i slutet av 2026. Ökningen av skuldkvoten 2026 återspeglar främst det förväntade primära underskottet.

Viktiga politiska utmaningar

(20) Lettlands skatteintäkter ligger fortfarande under EU-genomsnittet, på 32,9 % av BNP 2023, jämfört med EU-genomsnittet på 39,0 %. Skatter på arbete och konsumtion är Lettlands främsta inkomstkällor, medan kapitalskatter – inklusive bolagsskatt, skatt på inkomst av kapital och fastighetsskatt – utgör en relativt liten del av de totala skatteintäkterna och av BNP jämfört med andra medlemsstater. Även om denna relativa klyfta i de totala skatteintäkterna kanske inte är ett problem i sig blir frågan om nya källor till strukturell finansiering relevant mot bakgrund av det ökande trycket på de offentliga finanserna på medellång sikt, däribland i) regeringens åtaganden att avsevärt stärka den inre och yttre säkerheten, ii) omfattande behov av finansiering för att förbättra offentliga tjänster, särskilt hälso- och sjukvård och social omsorg och iii) genomförandet av storskaliga infrastrukturprojekt som samfinansieras av EU (t.ex. Rail Baltica).

(21) Även om den skattereform som trädde i kraft i januari 2025 åtgärdar vissa aspekter som rör kapitalbeskattning är kapitalskatteintäkternas beräknade effekt på de offentliga finanserna relativt liten – mindre än 0,1 % av BNP 2025 och 2026. Trots sitt åtagande att övergå till nya mark- och fastighetsvärden för fastighetsbeskattning från och med 2026 siktar regeringen på begränsade vinster i fråga om offentligfinansiellt utrymme och planerar främst att stabilisera intäkterna från fastighetsskatten på en nivå som ligger nära det historiska genomsnittet.

(22) Enligt undersökningar bland företagsägare och företagsledare 2023 var den svarta ekonomin 3,6 procentenheter mindre än 2022, vilket är den första minskningen sedan 2019. Den svarta ekonomin har fortsatt att minska under 2024 och nådde 21,4 % av BNP, vilket är 1,5 procentenheter lägre än 2023. Trots att det finns olika sätt att mäta storleken på den svarta ekonomin och det är svårt att fastställa ett direkt orsakssamband, förefaller regeringens orubbliga fokus på genomförandet av politiska åtgärder för att formalisera ekonomisk verksamhet ha minskat företagens tolerans för den svarta ekonomin och deras vilja att delta i den. Samtidigt är den positiva utveckling som noterats när det gäller att minska den informella ekonomin ett skäl att fortsätta arbetet med att genomföra de aktuella handlingsplanerna.

(23) Syftet med de årliga utgiftsöversynerna har visserligen varit att effektivisera de offentliga utgifterna, men nuvarande praxis leder till att de flesta besparingar (omkring 0,3 % av BNP varje år) återförs till de sektorsministerier som deltar i översynsprocessen. I stället bör man överväga att omfördela den resulterande finansieringen till ett begränsat antal prioriterade områden, såsom försvar, hälso- och sjukvård och socialt skydd.

(24) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen omfattar planen för återhämtning och resiliens ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Dessa förväntas bidra till att effektivt ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i relevanta landsspecifika rekommendationer. Inom denna snäva tidsram är det viktigt att på ett effektivt sätt slutföra genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att stärka Lettlands konkurrenskraft på lång sikt genom den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som social rättvisa säkerställs. I kommissionens meddelande *NextGenerationEU – Vägen fram till 2026*, som antogs den 4 juni 2025, klargör man den tillämpliga tidsplanen för facilitetens slut och ger vägledning till medlemsstaterna för att maximera genomförandet senast den 31 augusti 2026, bland annat om hur de ytterligare kan effektivisera sina planer för återhämtning och resiliens, fastställer vilka viktiga alternativ som bör övervägas när planerna ses över och betonar vikten av noggrann gemensam planering inför inlämningen av de sista betalningsansökningarna 2026. Lettland har redan gjort framsteg med att genomföra reformerna och investeringarna i sin plan för återhämtning och resiliens. För att Lettland ska fullgöra åtagandena i planen för återhämtning och resiliens senast i augusti 2026 är det avgörande att landet påskyndar genomförandet av reformer och investeringar genom att ta itu med relevanta utmaningar. Det skulle kunna vara fördelaktigt för Lettland att stärka sin administrativa kapacitet och förbättra genomförandestrategierna för att minska förseningar och administrativa hinder. EU-finansierade byggprojekt riskerar att försenas på grund av den ansträngda situationen i fråga om byggsektorns kapacitet, som orsakas av konkurrerande efterfrågan, regelbörda och externa faktorer. Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt sätt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett ägarskap för ett framgångsrikt genomförande av planen för återhämtning och resiliens.

(25) Genomförandet av sammanhållningspolitiska program, som omfattar stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Sammanhållningsfonden har påskyndats i Lettland. Det är viktigt att fortsätta ansträngningarna för att säkerställa ett snabbt genomförande av dessa program, samtidigt som de konkreta resultaten maximeras. Lettland vidtar redan åtgärder inom ramen för sina sammanhållningspolitiska program för att stärka konkurrenskraften och tillväxten och samtidigt öka den sociala sammanhållningen. Lettland står dock fortfarande inför utmaningar, bland annat när det gäller ekonomisk och social resiliens, inbegripet bekämpande av fattigdom och social utestängning, subventionerat boende, integration av utsatta grupper på arbetsmarknaden samt tillgång till utbildning, energiomställning och regional konkurrenskraft, särskilt i de östra gränsregionerna. I enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2021/1060 ska Lettland, som en del av halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska fonderna, se över varje program med beaktande av bland annat de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna för 2024. Genom kommissionens förslag som antogs den 1 april 2025 ([17]) förlängs tidsfristen för att lämna in en bedömning per program av resultatet av halvtidsöversynen för tiden efter den 31 mars 2025. Förslagen ger också flexibilitet för att bidra till att påskynda genomförandet av programmet och incitament för medlemsstaterna att anslå sammanhållningspolitiska resurser till fem strategiska prioriterade områden i unionen, nämligen konkurrenskraft inom strategisk teknik, försvar, bostäder, vattenresiliens och energiomställning, och till investeringar i kompetens inom prioriterade sektorer, samtidigt som fokus på personer i de mest utsatta situationerna bibehålls i ESF +-programmen.

(26) Den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) ger möjlighet att investera i en viktig strategisk prioritering på EU-nivå genom att stärka EU:s konkurrenskraft. STEP kanaliseras genom elva befintliga EU-fonder. Medlemsstaterna kan också bidra till InvestEU-programmet för att stödja investeringar inom prioriterade områden. Lettland kan använda dessa initiativ på ett optimalt sätt för att stödja utvecklingen eller tillverkningen av kritisk teknik, inbegripet ren och resurseffektiv teknik.

(27) Utöver de ekonomiska och sociala utmaningar som återhämtnings- och resiliensplanen och andra EU-fonder inriktas på, bör Lettland på ett effektivt sätt ta itu med de kvarstående utmaningarna kopplade till företagsklimatet, tillgång till finansiering, forskning och innovation, förnybar energi, energieffektivitet, hållbara transporter, resursförvaltning, brist på arbetskraft och kompetens, socialt skydd, hälso- och sjukvård samt bostäder.

(28) Enligt konkurrenskraftskompassen måste alla EU-institutioner och nationella och lokala myndigheter göra en kraftansträngning för att skapa enklare regler och för att påskynda de administrativa förfarandena. Kommissionen har satt upp ambitiösa mål för att minska den administrativa bördan, med minst 25 % och minst 35 % för små och medelstora företag, och har skapat nya verktyg för att uppnå dessa mål, bland annat ett systematiskt stresstest av EU-lagstiftningen och en förstärkt dialog med berörda parter. För att leva upp till denna ambition måste Lettland också vidta åtgärder. Bland företagen anser 47 % att de administrativa förfarandenas komplexitet är ett problem när

([17]) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen – COM(2025) 123 final.

de gör affärer i Lettland ([18]). Lettlands regelverk utgör ett hinder för investeringar, bland annat på grund av ett alltför komplicerat licensieringssystem. Dessa problem är särskilt betungande inom sektorer såsom fastighetsutveckling, vilket visar på behovet av reformer för att förbättra företagsklimatet. Förenkling och rationalisering av administrativa förfaranden är avgörande för att stimulera den ekonomiska tillväxten och öka konkurrenskraften i linje med bredare EU-stödda initiativ. Det skulle också kunna öka allmänhetens förtroende för evidensbaserade regeringsbeslut, bidra till att minska den svarta ekonomin och, som ett resultat därav, driva på en hållbar ekonomisk utveckling.

(29) Lettiska företag använder de traditionella källorna till extern finansiering, såsom banklån och kapitalmarknaden, mindre ofta än företag i de flesta andra EU-medlemsstater. Marknadsräntorna för lån är höga och kraven på säkerhet är strikta, särskilt inom företagssektorn, inbegripet för små och medelstora företag. Det gör det svårare för företag att expandera och äventyrar möjligheterna till investeringar på områden av strategisk betydelse, såsom den gröna omställningen, kommersialisering av innovationer och projekt för regional utveckling. Lettlands östra gränsregion förtjänar särskild uppmärksamhet i form av ökade investeringar för att stärka samhällets och ekonomins resiliens. Tillgången till finansiering skulle kunna förbättras genom stimulering av konkurrensen inom banksektorn och främjande av offentliga utlånings- och garantiprogram för att underlätta investeringar på områden av strategisk betydelse.

(30) Nivån på Lettlands privata investeringar i forskning och innovation, i procent av BNP, är bland de lägsta i EU. Lettiska företag anställer färre forskare än sina motsvarigheter i liknande länder. Tillvaratagandet av forskningsverksamhet och samarbetet mellan privata företag och den akademiska världen är begränsade. Den lettiska regeringen har redan tagit några viktiga steg för att reformera det utbildningssystemet. Till exempel har man lättat på kravet om kunskaper i det lettiska språket för flera akademiska befattningar, vilket ger lettiska universitet större möjligheter att locka till sig kompetens från utlandet. Lettland håller på att se över sitt forsknings- och innovationssystem för att i högre grad kunna skapa och bibehålla kompetens, till exempel genom att höja lönerna för doktorander. Ett framgångsrikt genomförande av dessa reformer och ökad finansiering av akademisk forskning skulle kunna ge företagen tillgång till fler välutbildade forskare. Dessutom bör Lettland stimulera samarbete mellan företag och den akademiska världen, och direkta FoU-incitament för företag skulle kunna övervägas, såsom innovationsupphandling.

(31) År 2024 kom 74 % av elen i Lettland från förnybara källor, och vattenkraften stod för 51 % av den totala elproduktionen. Andelen solenergi och vindkraft, som ligger på 8 % respektive 4 %, var dock fortfarande betydligt lägre än i Litauen och Estland och under EU-genomsnittet. Landet skulle kunna diversifiera sin förnybara energimix ytterligare, genom att utnyttja vindkraft och solenergi och öka produktionen från dessa källor. Trots vissa begränsade åtgärder som planeras inom ramen för den nationella återhämtnings- och resiliensplanen krävs i synnerhet ytterligare ansträngningar för att påskynda och effektivisera tillståndsförfarandena för nya solenergi- och vindkraftsprojekt. Lettland bör också vidta ytterligare åtgärder för att främja flexibilitet på efterfrågesidan, såsom att stimulera energilagring som ägs av slutkonsumenter och deltagande i distribuerade energiresurser samt i balans- och flexibilitetstjänster. Landet bör också tydligt definiera rollerna för vissa energimarknadsaktörer, bland annat aggregatorer för småskalig efterfrågan. Separat överstiger ansökningarna om tillstånd för nätanslutning för anläggningar för produktion av förnybar energi avsevärt elnätets tillgängliga kapacitet, och därför har inga nya tillstånd utfärdats sedan juli 2023. Trots en viss positiv utveckling i fråga om lagstiftningen 2025 kan ytterligare lagstiftningsåtgärder vidtas för att bättre hantera nätköerna.

(32) Byggnads- och transportsektorerna är viktiga ur både energi- och klimatperspektiv. För närvarande pågår eller planeras förvisso omfattande energieffektivitetsprogram, men dessa är fortfarande alltför beroende av offentlig finansiering, främst från EU. Det skulle kunna vara till nytta för Lettland att öka renoveringen av landets relativt gamla byggnadsbestånd genom att i) locka till sig ytterligare privat finansiering, ii) utnyttja finansieringsinstrument och riskminskande alternativ framför bidragsbaserade energieffektivitetsprogram och iii) stödja utvecklingen av sektorn för energitjänster som en viktig marknadsdrivande faktor för investeringar i energieffektivitet. Inom transportsektorn, som fortfarande är starkt beroende av oljeprodukter, finns det också en betydande potential för ytterligare elektrifiering och generell utfasning av fossila bränslen. Trots vissa positiva åtgärder, antingen pågående eller planerade, skulle Lettland kunna göra mer för att öka antalet elfordon och produktionen och användningen av förnybara och koldioxidsnåla bränslen, både för offentliga och privata transporter. Det skulle även vara fördelaktigt med ytterligare investeringar för att utvidga laddningsnätet. Med tanke på den stora och växande andelen förnybar energi i den nationella elmixen skulle ytterligare elektrifiering, utanför byggnads- och transportsektorerna, också kunna vara en effektiv strategi för att minska den totala koldioxidintensiteten och öka energitryggheten.

([18]) *"Businesses" attitudes towards corruption in the EU' , Flash Report*, Eurobarometerrapport (april 2024).

(33) Lettland måste påskynda sitt arbete för att skapa en cirkulär ekonomi för att kunna uppfylla EU:s mål för en cirkulär ekonomi. Landets indikatorer för hållbar ekonomisk tillväxt är sämre än EU-genomsnittet och dess materialavtryck fortsätter att öka. Trots att Lettland har förbättrat sitt system för avfallshantering deponerar landet fortfarande nästan hälften av sitt kommunala avfall och löper risk att inte uppnå målet för materialåtervinning av kommunalt avfall 2025.

(34) Arbetskrafts- och kompetensbristen förblir ett hinder för den ekonomiska tillväxten och bromsar omställningen till en innovativ, digital och grön ekonomi. Landet har en åldrande befolkning vilket minskar tillgången till arbetskraft, och antalet lediga tjänster inom nyckelsektorer som byggsektorn, tillverkningssektorn, isoleringssektorn, skogsbrukssektorn och hälso- och sjukvårdssektorn är högt. Långsiktiga prognoser visar att arbetskraftsbristen kommer att öka ännu mer under de kommande årtiondena. Förbättrade arbetsvillkor skulle kunna bidra till att locka och behålla kvalificerad arbetskraft, även inom sektorer såsom hälso- och sjukvård och social omsorg. Den låga andelen utexaminerade inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM-ämnen) och bristen på forskare inom dessa områden är ett av de största hindren för att en större forsknings- och innovationskapacitet i Lettland, särskilt inom den privata sektorn. Lettland håller på att utveckla en ram för hållbar vuxenutbildning. Andelen vuxna som deltar i utbildning och andelen arbetslösa och personer som riskerar att bli arbetslösa som omfattas av politiska åtgärder för att hjälpa människor att hitta eller stanna kvar i arbete är dock lägre än EU-genomsnittet. Den relativt låga och minskande nivån på digital kompetens utgör också en betydande risk för produktiviteten. För att frigöra det outnyttjade arbetskraftsutbudet skulle man kunna göra kompetensutvecklings- och omskolningsåtgärder mer målinriktade, inbegripet för lågutbildade personer och i regionerna. Samarbetet med arbetsgivare skulle kunna intensifieras genom en mer utbredd användning av program för arbetsbaserat lärande och genom arbetsgivarledd och arbetsgivarfinansierad fortbildning för arbetstagare för att höja deras kompetens.

(35) Lettland dras fortfarande med höga och ihållande nivåer av ojämlikhet, och risken för att hamna i fattigdom och social utestängning är betydande, särskilt för äldre. Utgifterna för socialt skydd i förhållande till BNP är låga och minskade från 14,0 % 2022 till 13,5 % 2023. Effekten av andra sociala transfereringar än pensioner när det gäller att minska inkomstskillnaderna är också fortfarande bland de minsta i EU. Dessutom är det fortfarande en stor utmaning att säkerställa ett tillräckligt inkomststöd för äldre. Det sociala trygghetssystemet lyckas därför inte med att hjälpa en betydande del av befolkningen ur fattigdom eller social utestängning. Dessutom påverkar de stora socioekonomiska skillnaderna mellan regionerna kommunernas förmåga att tillhandahålla sociala tjänster, trots att man infört en ”minimiservicekorg”. Slutligen är de offentliga utgifterna för långvarig vård och omsorg i hemmet fortfarande otillräckliga med tanke på den demografiska utvecklingen.

(36) Låga offentliga utgifter för hälso- och sjukvård och ohälsosamma livsstilsval är de främsta orsakerna till befolkningens dåliga hälsoresultat. Tillgången till offentligt finansierad hälso- och sjukvård i Lettland begränsas av den otillräckliga omfattningen av det statliga förmånspaketet, vilket leder till höga patientavgifter inom hälso- och sjukvården. Den finansiella bördan detta leder till påverkar låginkomsthushåll oproportionerligt. Lettland har följaktligen en av de högsta nivåerna av personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov. Lettland brottas dessutom med en brist på hälso- och sjukvårdspersonal, särskilt sjuksköterskor, vilket ytterligare försvårar tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster. Regeringen har lagt fram ett lagförslag om en reform av finansieringen av hälso- och sjukvården. Förslaget innehåller emellertid inget åtagande om att lägga en högre andel av BNP på denna sektor.

(37) Det råder brist på bostäder till rimlig kostnad och av god kvalitet, främst på grund av den låga nivån på bostadsinvesteringarna. Bostadsbristen hindrar arbetskraftens rörlighet och social inkludering. Dessutom är det befintliga bostadsbeståndet av dålig kvalitet, särskilt när det gäller energieffektivitet, vilket sätter ekonomisk press på hushållen när energikostnaderna ökar.

(38) Mot bakgrund av de nära inbördes kopplingarna mellan ekonomierna i euroområdet och deras gemensamma bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet 2025 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina planer för återhämtning och resiliens, för att genomföra 2025 års rekommendation om euroområdets ekonomiska politik. För Lettland bidrar rekommendationerna 2, 3, 4 och 5 till genomförandet av den första rekommendationen för euroområdet om konkurrenskraft, medan rekommendationerna 4 och 5 bidrar till genomförandet av den andra rekommendationen för euroområdet om resiliens, och rekommendation 1 bidrar till genomförandet av den tredje rekommendationen för euroområdet om makroekonomisk och finansiell stabilitet i 2025 års rekommendation.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att 2025 och 2026 vidta följande åtgärder:

1. Stärka de samlade utgifterna och beredskapen på försvars- och säkerhetsområdet samtidigt som skuldhållbarheten säkerställs i linje med Europeiska rådets slutsatser av den 6 mars 2025. Hålla fast vid de maximala ökningstakterna för nettoutgifter enligt rådets rekommendation av den 21 januari 2025, samtidigt som man utnyttjar ersättningen enligt den nationella undantagsklausulen för högre försvarsutgifter. Anpassa de offentliga finanserna till de växande behoven vad gäller strukturella utgifter, bland annat för försvar, hälso- och sjukvård och socialt skydd, exempelvis genom att bredda beskattningen till källor som är mindre skadliga för tillväxten, överföra informell eller odeklarerad verksamhet till den formella ekonomin och omfördela utgifterna till prioriterade områden baserat på översyner av de offentliga utgifterna.

2. Säkerställa ett effektivt genomförande av planen för återhämtning och resiliens, inbegripet REPowerEU-kapitlet, mot bakgrund av de tillämpliga tidsfristerna för att i tid slutföra reformer och investeringar enligt förordning (EU) 2021/241. Påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen (Eruf, FRO, ESF+, Sammanhållningsfonden) och, när så är lämpligt, bygga vidare på de möjligheter som halvtidsöversynen ger. Optimera användningen av EU-instrument, däribland möjligheter inom InvestEU-programmet och den europeiska plattformen för strategisk teknik, för att förbättra konkurrenskraften.

3. Förenkla lagstiftningen, förbättra regleringsverktygen och minska den administrativa bördan för företag. Öka små och medelstora företags tillgång till finansiering, bland annat genom att stimulera konkurrensen på finansmarknaderna och främja offentliga utlånings- och garantiprogram för att underlätta investeringar av strategisk betydelse, särskilt när det gäller den gröna omställningen, uppskalning och kommersialisering av innovationer samt regional utveckling. Underlätta privata investeringar i forskning och innovation, bland annat genom ytterligare reformer av systemet för högre utbildning i syfte att stärka samarbetet mellan företag och den akademiska världen.

4. Minska beroendet av fossila bränslen och öka energitryggheten genom att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, särskilt vindkraft och solenergi. Förbättra tillståndsförfarandena och hanteringen av elnätsköerna samt främja energilagring, efterfrågeflexibilitet och marknadsbaserade flexibilitetslösningar. Minska den primära och slutliga energianvändningen och koldioxidintensiteten genom att stärka energieffektivitetsåtgärderna, särskilt inom byggnadssektorn, och genom att främja ytterligare elektrifiering. Påskynda utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn, särskilt för vägtransporter, genom att främja användning av elfordon, produktion och distribution av förnybara transportbränslen och utbyggnad av laddningsinfrastruktur. Öka resurseffektiviteten och främja omställningen till en cirkulär ekonomi genom miljöinnovation och hållbara metoder för resursförvaltning.

5. Vidta åtgärder mot bristen på arbetskraft och kompetens, särskilt inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM-ämnen) och andra specialiseringar som behövs för den gröna omställningen, för forskning och för digitalisering, samt inom den sociala sektorn och hälso- och sjukvården, bland annat genom riktad kompetensutveckling och omskolning och förbättrade arbetsvillkor. Stärka det sociala skyddet för att minska ojämlikheten, bland annat genom att förbättra ålderspensionernas tillräcklighet och tillgången till sociala tjänster av god kvalitet, särskilt hemtjänst, samtidigt som den finanspolitiska hållbarheten upprätthålls. Öka hälso- och sjukvårdssystemets tillräcklighet och tillgänglighet för att förbättra hälsoutfallen, bland annat genom att tillhandahålla ytterligare personalresurser och ekonomiska resurser, bredda de lagstadgade förmånerna och minska patientavgifterna. Öka tillgången till och kvaliteten på energieffektivt subventionerat boende och bostäder till rimlig kostnad, bland annat genom renovering.

Utfärdat i Bryssel den 8 juli 2025.

På rådets vägnar

S. LOSE

Ordförande